

Södertörns högskola | Institutionen för livsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Utbildningsvetenskap II avancerad nivå |
vårterminen 2012

Kakie i potjemu?

– En studie av vilka elever som väljer att läsa
ryska på gymnasienivå och de motiv de anger
för sitt språkval

Av: Max Gullberg
Handledare: Hassan Sharif

Innehåll

Abstract.....	3
1. Introduktion.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och frågeställningar.....	5
1.3 Teoretiska utgångspunkter.....	6
1.4 Tidigare forskning.....	9
2. Metod.....	12
2.1 Urval.....	13
2.2 Avgränsningar.....	16
2.3 Material.....	16
2.4 Definition.....	17
3. Enkätundersökning.....	18
3.1 Vilka?.....	18
3.2 Könsfördelning.....	20
3.3 Social bakgrund.....	20
3.4 Utbildning.....	24
3.5 Sammanfattning.....	27
4. Motiven.....	29
4.1 Utbildningskapital.....	29
4.2 Socialt kapital.....	30
4.3 Kulturellt kapital.....	30
4.4 Enkäten.....	31
4.5 Sammanfattning.....	32
5. Analys och diskussion.....	34
6. Referenser.....	36
7. Appendix.....	38

Abstract

This essay investigates the pupils, in Swedish upper secondary school in the greater Stockholm area, who choose to study the Russian language as a foreign language. The essay asks; who are these students, and what is motivation behind their language choice? In order to answer these two questions the essay uses both interviews and paper survey. The theoretical background of this essay is based on the works and theories of French sociologist Pierre Bourdieu, and thus the question; who are these students is aimed at the students' social and economical background in lines with Bourdieu's theories. The essay also uses the earlier study of Swedish sociologist Mikael Palme, in which he maps the different schools and programs in the greater Stockholm area, in a socio-economical context based on habitus. The results of the essay are that the students mostly come from relatively wealthy homes and have parents with higher education. Half of the students are girls and the other boys. Most of the students have a Swedish background and as many as 96% of them intend to continue to study after upper secondary school. The most frequent reason, for students choosing to study Russian, is the notion language is exotic, exclusive and interesting. The essay also found that very few of the students had any plans for future studies with any connection to the Russian language

Keywords: Russian language, language choice, Bourdieu, habitus, reproduction, upper secondary school, Stockholm, motivation.

1. Introduktion

Under vintern och våren 2011/2012 har det mediala fokuset på vårt stora grannland i öst, Ryssland, i det närmaste ökat explosionsartat. Tendensen i rapporteringen var klart negativt inställd till det som skedde i samband med den ryska valrörelsen. Men kan vi som svenskar verkligen förstå det politiska landskapet i ett land med en annan kultur, ett annat alfabet och kanske viktigast av allt ett annat språk? Språket är alltid en stor nyckel till förståelse av främmande kulturer (Byram 1991, s. 17-18) och språket undervisas på gymnasienivå i Sverige. Men vem är det som väljer att studera språket och varför? Vilka svenskar är som i framtiden kommer att ha tolkningsföreträdet när det gäller vår granne i öst?

1.1 Bakgrund

Ryssland är i nuläget en av Sveriges störst växande exportmarknader och det finns stora möjligheter där för svenska företag, enligt svensk finanspress (Froste 2012). Är det en ekonomiskt inriktad karriär med handel med det stora landet i öst som lockar? Samtidigt är landet en guldgruva av kultur, musik, dans, konst och inte minst litteratur. Är det möjligheten att läsa Brott och Straff (1866) på originalspråket som får elever välja ryska? Kanske finns det förklaringar som inte är direkt kopplade till språket eller landet, kanske är elevens föräldrar rysktalande. Har bästa kompis bestämt sig för att studera ryska? Är ryskläraren kanske elevens mentor eller har ryska kursen ett rykte om sig att vara enkel? Är det möjligt att eleven valde ryska bara för att slippa den där långa håltimmen på måndagseftermiddagarna? De olika möjliga förklaringarna är oändliga. Denna undersökning syftar till att undersöka vilka elever som läser ryska på gymnasienivå i storstockholmsområdet, och varför dessa elever väljer att studera ryska, hur de argumenterar för sitt val och vilka det är som använder vilka argument. Kort och gott vilka elever är som läser ryska och varför? Denna uppsats kommer att undersöka frågan vilka utifrån ett socioekonomiskt tillvägagångssätt och genom att använda sig främst av Bourdieus teorier om habitus och symboliskt kapital ge en förklaringsmodell till undersökningens resultat. Detta är intressant dels för ryska lärare, för att kunna se tydligare vilka motiv eleverna anger till deras språkval. Läraren skulle då med fördel kunna spela an på just detta i undervisningen för att få elever mer motiverade. En annan anledning är möjligheten att se just vad det är som är lockande med ryskan och arbeta mer just med detta i förarbetet, för att kunna locka till sig fler elever till ett, på gymnasienivå, ämne på nedgång (Poignant 2012). I detta avseende viss det en samhällsnyttig aspekt av denna studie, nämligen att höja ryskans attraktivitet. Svenska staten, genom Svenska institutet, arbetar hårt för att knyta fler band mellan Sverige och forna Sovjet. Skulle inte större ryskakullar från gymnasiet kunna påverka denna strävan positiv? Därtill skulle denna undersökning fungera som ett verktyg för andra

språklärare. Varför väljer vissa elever att studera ryska? Vad är det som lockar med just ryskan och finns det något sätt en spanskalärare till exempel skulle kunna belysa andra intressanta aspekter, av det spanska språket, som ryskan belyser bättre och därmed lockar till sig elever? Utöver detta finns det även ett personligt pedagogiskt intresse hos mig som lärare att undersöka elevers resonemang angående utbildning och språk i allmänhet. Men även ett intresse av att försöka få elever från olika socioekonomiska bakgrunder att umgås och integreras, skulle vi genom ryskaundervisning kunna locka till oss elever från alla möjliga bakgrunder skulle detta möjligen i det långa loppet kunna främja ett bättre mer demokratiskt samhälle.

Värt att nämna redan nu är att ryska undervisas som ett modernt språk i totalt sex gymnasier i Storstockholmsområdet, av dessa har fem valt att delta i studien. Vad som dock är gemensamt för alla gymnasium, inklusive det som inte deltar i undersökningen, är att de alla ligger i stadsdelar med hög medelinkomst och invånare med övervägande utländsk bakgrund, i enlighet med Skolverkets definition: ”utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.” (Statistiska centralbyrån). Skolorna ligger främst i Stockholms innerstad samt nordöstra förorter.

Som ett modernt språk har ryskan ingen egen specifik kursplan utan delar med övriga moderna språk. Gemensamt har de som grund, både i Lpf94 och Gy11, att betona elevernas förmåga att uppfatta tal och skrift samt att kunna producera både muntligt och skriftligt. Gemensamt är också att elevernas språkliga förmåga ska främst kunna hantera vardagliga situationer, de äldre kursplanerna är så specifika att de betonar språklig kunskap i: ”för eleven välbekanta områden” (Kursplaner Steg 2/Steg 3 Skolverket 2000).

I och med den nya gymnasieskolan så betonas de moderna språkens värde genom ett meritpoängssystem, där de som läser språk på högre nivå premieras i intagningen till högskolan. Samtidigt har möjligheten att studera språk på yrkesförberedande och estetiska utbildningar minskat. Är det möjligt att språkstudier på gymnasiet kommer bli en tydlig klassmarkör?

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka vilka som läser kursen ryska på gymnasienivå och vilka motiv de anger till grund för språkvalet.

Studiens syfte preciseras via följande frågeställningar:

Vilka gymnasieelever läser ryska?

Hur ser könsfördelningen ut, sammantaget och i de olika grupperna?

Hur ser fördelningen av elevernas sociala bakgrund ut?

Hur ser fördelningen av elevernas utbildningskapital ut?

Vilka motiv anger eleverna som anledning till språkvalet?

1.3 Teoretiska utgångspunkter

Vilka är det som läser ryska? Denna fråga kan tolkas på flera olika sätt, det mest rättframma svaret skulle självfallet vara: Jo, det är Jonathan och Hanna och så vidare. Men i denna uppsats är fokuserad inte på vilka individerna som studerar ryska är i detta avseende. Istället tar denna undersökning ett socioekonomiskt grepp på frågan; Vilka är det som läser ryska? Därmed är denna uppsats djupt grundad i Bourdieus teorier rörande habitus och symboliskt kapital. Dessa begrepp utgör själva basen för undersökningen i vilken elevernas bakgrund kommer att kartläggas. Frågan varför dessa elever väljer att studera ryska kommer främst att undersökas genom intervjuer, vilka kommer analyseras utifrån Bourdieus kapitalbegrepp.

Den danske professorn Sören Gytz Olesen förklarar kortfattat genom detta citat vad som åsyftas med Bourdieus begrepp symboliskt kapital "en aktör eller en grupp aktörer uppvisar olika resurser eller kompetenser som av deras sociala omgivning anses som betydelsebärande och värdefulla. Detta uttrycks i form av deras symboliska kapital" (Gytz Olesen 2004, s. 151). Tidigare i sin artikel har även Gytz Olesen klargjort att det symboliska kapitalet kan bestå av flera olika komponenter. Dessa komponenter är ekonomiskt kapital, socialt kapital, utbildningskapital och kulturellt kapital. De tre första kapitalen är tämligen uppenbara, det första är beroende av en aktörs ekonomiska tillgångar. Det andra av en aktörs inflytande och tillgång till "de rätta kontakterna" (Gytz Olesen 2004). Och de det tredje är beroende av att "tillgången till och framgången i utbildningssystemet beror på den typ av kapital som gör den enskilde kapabel att dechiffrera de utmaningar och uppgifter en utbildning kräver" (Gytz Olesen 2004, s. 149). Det fjärde och sista kapitalet däremot är något mer komplicerat, det kulturella kapitalet är mer beroende av en kulturell kontext, än de andra kapitalen. Bourdieukännaren Donald Broady förklarar kulturellt kapital på följande vis: "Examina från respekterade läroanstalter, förtrogenhet med klassisk musik eller litteratur, förmåga att uttrycka sig kultiverat i tal och skrift" (Broady 1991, s. 169). Och Gytz Olesen påpekar även att "Är man officiellt erkänd som författare, skådespelare eller vetenskapsman har man ett ansenligt kulturellt kapital utan att nödvändigtvis äga motsvarande ekonomiska kapital" (Gytz Olesen 2004, s. 148).

Begreppet habitus är i denna uppsats centralt för att kunna besvara frågan; vilka är det som väljer att studera ryska? En kartläggning av de ryskastuderandes habitus skulle därmed kunna besvara denna fråga. Gytz Olesen förklarar begreppet på följande vis: Habitus är begreppet för de kroppsligt

lagrade dispositioner som gör människan kapabel att orientera sig i sin omvärld” (Gytz Olesen 2004, s. 151-152). Broady är av samma åsikt och förklarar ytterligare:

”Bourdieu's habitusteori vilar egentligen på en enkel tanke: människors habitus, som formats av det liv de dittills levt, styr deras föreställningar och praktiker och bidrar därmed till att den sociala världen återskapas eller ibland – nämligen i händelse av bristande överensstämmelse mellan människors habitus och den sociala världen – förändras.

(Broady 1991, s. 225)

Bourdieu's habitusteori menar således att det finns vissa värderingar och synsätt som individer eller grupper ärver genom till exempel sina föräldrar. Denna term har Bourdieu kallar reproduktion och påpekar även att denna reproduktion är väldigt tydlig inom utbildningssystemet (Bourdieu 2008). I hans fall, fransk högre utbildning. Alltså att elever med välutbildade föräldrar väljer studieförberedande teoretiska studier, medan elever med lågutbildade föräldrar väljer mer yrkesförberedande studier. Är det möjligt att se samma mönster i det svenska utbildningssystemet? Tidigare forskning (Palme 2008) har indikerat detta, men är så fallet även med det ryska språket?

Broady menar också att själva habitus är den sammantagna manifestationen av kapitalbegreppet, men är samtidigt tydlig att påpeka att habitus inte alltid är kapital (Broady 1991, s. 226). Men han lyfter samtidigt fram begreppets samverkan med kapitalbegreppen i förhållande till reproduktionen som nämndes ovan:

en ”född” intellektuell är uppvuxen i en familj där det kulturella kapitalet väger mycket tyngre än det ekonomiska kapitalet, medan industriledarens barn ärver kapital med den omvända fördelningen. Skillnaderna mellan människors habitus kan därmed relateras till sammansättningen hos deras nedärvda eller förvärvade kapital.

(Broady 1991, s. 227-228)

I sin bok Reproduktionen tar Bourdieu upp begreppet igen, men betonar också den språkliga aspekten av hans teorier. Han menar att språkbruket cementerar och bekräftar strukturer (främst klass och härkomst, men även kön) i samhället, och i synnerlighet i utbildningssystemet. (Bourdieu 2008). Bourdieu menar att språket inte bara är till för direkt kommunikation, utan att det även används för att hantera komplexa strukturer (i detta fall i utbildningen). Och därmed också att studenternas förmåga att hantera dessa komplexa strukturer är beroende av hur välutvecklat språk

eleven lärt sig av sin familj (Bourdieu 2008, s. 120-121). Språket och därmed också förmågan att hantera komplext språk kan därför alltså ses som ett utbildningskapital i detta avseende. Bourdieu utvecklas denna tanke ytterligare när han i en artikel presenterar en teori om ett språkligt habitus som relaterar med talarens habitus (Bourdieu 1984). Med denna teori som grund beskriver han språkhandling på följande sätt:

Å ena sidan finns det olika språkliga habitus, d v s socialt formade dispositioner vilka medför en viss förmåga att tala, vilken på ett oskiljaktigt sätt definieras som en språklig förmåga till obegränsad alstring av grammatiskt korrekt diskurser och som en social förmåga att adekvat utnyttja denna kompetens i en given situation. Å andra sidan har vi den språkliga marknadens strukturer, vilka gör sig gällande som ett system av specifika sanktioner och censurer.

(Bourdieu 1984, s. 27)

Det är uppenbart att Bourdieu i detta avseende syftar på det till vardags talade språket, i detta fall franska. Men skulle detta språkliga habitus inte kunna vara applicerbart på inläringen av ett främmande språk. Är det möjligt att ett främmande språk (utöver engelskan) tillhör de ryskastuderande elevernas nedärvda habitus? Detta kommer denna undersökning bland annat försöka att besvara.

Jag använder mig av Mikael Palmes avhandling *Det kulturella kapitalet* (2008) som ett grundschema för att bygga vidare på. Speciellt Palmes kartläggning av Stockholmskolornas profiler är av stort intresse för denna uppsats, i denna kartläggning lägger Palme fram två motsatspar med vilka han klassificerar Stockholmsskolorna och deras utbildningar. Dessa två motsatspar är tätt kopplade till Bourdieus teorier om habitus och symboliskt kapital och fokuserar därmed också på elevernas socioekonomiska bakgrund. Motsatsparen är som följer; folklig/elitistisk samt kulturell/ekonomisk, och Palme använder dem för att beskriva de utbildningar och gymnasieskolor som finns i Storstockholm. Palme påpekar att tidigare studier, av gymnasieskolorna i Storstockholm, har visat att elever med tidigare goda resultat från välbeställda och välutbildade hem tenderar att gå på studieförberedande elitutbildningar på gymnasieskolor belägna i innerstaden eller framgångsrika friskolor. Samtidigt visar han också på att den motsatta tendensen har tydliggjorts. Det vill säga att elever med sämre tidigare resultat från mindre välbeställda hem väljer yrkesförberedande utbildningar på gymnasieskolor, i mindre välbeställda förorter (Palme 2008). Med sitt andra motsatspar syftar Palme till att belysa den:

spänningen mellan vad som kan kallas kultur och ekonomi. Utbildningar befolkade främst av elever från grupper som står nära utbildningssystemet, offentlig sektor och kulturella yrkesområden skiljer sig från utbildningar som väljs främst av elever vilka har ursprung i familjer verksamma inom ekonomins områden och privat sektor. Studieförberedande program på vissa av de traditionella kommunala innerstadsgymnasierna, utbildningar med kulturell och estetisk inriktning och Waldorfskolor har stått mot skolor som Enskilda gymnasiet, skolor i de välbeställda norra förorterna och skolor med gymnasieutbildningar med teknisk och ekonomisk inriktning.

(Palme 2008, s. 195)

Detta motsatspar som Palme presenterar är som vi kan se tätt kopplat till Broadys citat ovan rörande skillnader i habitus beroende på nedärvt kapital.

Palmes undersökning fokuserar dock främst på själva utbildningarna och skolorna, medan denna uppsats kommer att fokusera på språkvalet. Som vi dock redan kunnat se är de enda skolorna, i Storstockholm, där ryska erbjuds som ett modernt språk belägna i sådana områden som Palme beskriver som välbeställda (Palme 2008, s. 148-149). Skulle det då alltså, i bakgrund av Palmes resultat, vara möjligt att det är elever med goda tidigare skolresultat från välbeställda hem som läser ryska? Likaså kommer det vara av största intresse, för att besvara frågan vilka är det som läser ryska, att se på vilken sida av motsatsparet kulturell/ekonomisk som eleverna kommer befinna sig.

Palmes avhandling är också av stor nytta för denna undersökning då Palme gjort detaljerade diagram av olika utbildningar på olika gymnasieskolor utifrån sina två motsatspar, och flera av de undersökta gymnasieskolorna figurerar i dessa diagram. Dessa skulle därmed kunna användas för jämförelse av denna studies resultat. Det kan också vara intressant att samtliga gymnasieskolor, som undersöks i denna studie, klassificerar Palme i sin studie som elitiskolor. Det vill säga skolor med en hög andel av elever från övre medelklass (Palme 2008, s. 149).

1.4 Tidigare forskning

Under den senare delen av 1980-talet genomförde Ingrid Jönsson studien Skola–fritid–framtid, en undersökning som undersökte 1600 högstadielära kulturmönster och livschanser. Studien är kraftigt påverkad av Bourdieu och tar sitt avstamp i hans teorier som reproduktion. Vad som är intressant med denna studie är att den undersöker inte bara elevernas skolgång utan även deras fritid, det begrepp som författarna använder är kulturmönster. Begreppet innefattar:

tre aspekter. För de första existensbetingelser, dvs. livsvillkor uttryckt genom klass- och könstillhörighet, den sociala miljön man växer upp i samt de dagliga samhälliga erfarenheter man gör t ex i skolan, på fritiden och i mötet med fenomen som media och kultur. För det andra avser vi olika medvetendeformer, dvs hr ungdomarna själva tolkar och ger mening åt de egna livsvillkoren och handlingsstrategierna eller med andra ord ungdomarnas egen subjektiva förståelse. Slutligen avses också ungdomarnas handlingsmönster, dvs valet av strategier under livsbanans gång, formade av ungdomarnas medvetandeformer under rådande existensbetingelser

(Jönsson 1993, s. 22-23)

Detta begrepp är alltså av största intresse för att kunna besvara frågan: Vilka är det som väljer att studera ryska? Dock är begreppet kulturmönster väldigt omfattande och därmed också svårt att fånga i denna undersökning. Med anledning av detta kommer huvudfokus ges åt den första aspekten som kommer att undersökas genom standardiserade enkäter, medan de andra två aspekterna kommer att beröras genom ett mindre urval av kompletterande intervjuer.

I sin undersökning Högt & lågt har Erling Bjurström intervjuat ungdomar i Stockholm, Göteborg och Gävle om bland annat sina utbildningsplaner. Bjurström skriver att: ”I intervjuerna med Stockholmsungdomarna förelåg tydliga skillnader mellan hur de som valt teoretiska respektive yrkesinriktade gymnasieprogram och -linjer motiverade sina utbildningsval” (Bjurström 1997, s. 327). Vad Bjurström menade med det var att det fanns en skillnad i framtidsplanerna kopplade till utbildningen. De som valt teoretiska utbildningar motiverade sina val som investeringar inför framtiden och framtida studier, medan de som valt yrkesinriktade valt sin utbildning främst för att få skolan ”överstökad”. I många fall var de heller inte säkra på att de verkligen ville jobba med det som deras yrkesutbildning skulle leda till (Bjurström 1997, s. 327-339). Är det möjligt att det finns en liknande inställning bland eleverna som valt ryska, från teoretiska och yrkesförberedande program?

Utöver detta finns även en amerikansk studie som är av speciellt stort intresse då den undersöker varför amerikanska elever inte väljer att studera ryska (Watzke 1994). Undersökning ställer alltså den motsatta frågan jämfört med denna studie, och skulle därmed också kunna fungera som en spegelbild för denna studies resultat. Undersökningen fastslår att den huvudsakliga anledningen till varför elever inte väljer att studera ryska är för att språket uppfattat som för akademiskt utmanande (Watzke 1994, s. 9). Är det möjligt att, om man vänder på frågan ställd av Watzke, att det finns

likheter med motivationen till valet av ryska bland de svenska eleverna?

Därtill finns en rad intressanta svenska uppsatser, vilka undersöker bland annat elevernas attityder och motivation gentemot de moderna språken på högstadie- och gymnasienivå, samt hur dessa påverkar elevens språkval (Isaksson 2006, Olvenmyr 2010, Larsson Karlsson 2010). Ingen av dessa uppsatser intar en socioekonomisk syn på sin undersökning och behandlar alltså inte elevernas språkval i förhållande till deras socioekonomiska bakgrund. Trots detta kan dessa undersökningar vara av intresse för att få en bredare bild av varför elever väljer att studera ett visst språk i skolan.

Samtliga ovanstående akademiska verk undersökte, på ett eller annat sätt, varför elever valde att studera ett visst modernt språk. Och de visade samtliga tämligen liknande resultat. Isaksson visade de främsta argumenten för franska, spanska och tyska. Dessa var, enligt hennes studie, följande:

”franska för att det är ett vackert språk och t.ex. för att de ibland åker på semester dit. Spanskan väljs likt franskan p.g.a. att spanskalande länder är möjliga och attraktiva semester mål och andra orsaker som ges är att det verkade roligast vid ”testlektioner” och för att det är ett stort språk. Tyska väljs däremot främst för att eleverna kan få hjälp hemifrån.”

(Isaksson 2006, s. 31)

Larsson Karlssons undersökning pekade på att den främsta anledningen till varför eleverna valt just det moderna språket var för att de tyckt att det verkade roligt, samt att eleverna trodde att de skulle få nytta av språket i framtiden. Strax under hälften angav också att föräldrarnas språkkunskaper spelade in. Vad som inte spelade in i valet, enligt undersökningen, var kontakt med språket, läraren eller kompisarnas val (Larsson Karlsson 2010, s. 22).

Olvenmyrs undersökning, som undersöker två olika skolor i två olika städer, visade istället att:

”Den största anledningen till att läsa ett extra språk var för flertalet elever i de båda skolorna ”nyttospekten”(...) Eleverna tänker sig ha nytta av språket i sitt framtida arbete, kanske för att nå högre lön och högre status. Här har föräldrarnas vilja spelat större roll i den mindre staden än i den större. Då det gäller intresse för andra kulturer, språkintrasse och resor till målspråkslandet visar den större staden på högre antal.”

(Olvenmyr 2010, s. 26)

Från dessa tre studier kan vi alltså särskilja en rad olika teman i elevernas motivation av språkvalet. Vackert, Semester, Roligt, Stort, Framtid, Föräldrar och Kultur. Är det möjligt att vi kommer kunna se samma tankemönster hos eleverna i denna undersökning?

2. Metod

I denna uppsats har själva insamlingen av det empiriska materialet skett genom två olika metoder. Först en socioekonomisk enkät¹ riktad mot eleverna, detta i syfte att utröna vilka det är som läser ryska. Enkäten gav även eleven möjlighet att motivera sitt val av ryska, samt att ge ett visst svar på kulturmönsterbegreppets första aspekt. I samband med enkäten gav jag eleverna möjlighet att anmäla sig frivilligt till intervjuer vars syfte var att underbygga underlaget för att besvara frågan, ”varför någon läser ryska” samt besvara de två andra aspekterna av kulturmönsterbegreppet. För att ge denna undersökning ”stadigare ben att stå på” genomfördes alltså tio intervjuer med elever, för att undersöka vilka motiv de anger för sitt språkval. Dessa intervjuer har använts som ett komplement till de svar som enkäterna kommer att ge och vi måste därför också vara medvetna i undersökningen om att detta kan påverka utfallet av intervjuerna. Då en viss grupp, vars intresse av ryska och det ryska språket kanske inte är så stort, var de mindre benägna att vilja delta i en intervju om varför de valde ryska.

Intervjuerna som genomfördes, i samband med denna studie, baseras på Steinar Kvale och Svend Brinkmanns metoder rörande kvalitativa forskningsintervjuer (Kvale & Brinkmann 2009). Författarna menar att av stor vikt för en intervjustudie är dels god förberedelse men också en stor öppenhet i undersökningen (Kvale & Brinkmann 2009, s. 116). Med anledning av detta har samtliga intervjuer varit semistrukturerade och enbart ett par förutbestämda frågor har ställts. Den främsta av dessa är just undersökningsfrågan: Varför valde du ryska? Intervjuerna som sådana har utgått ifrån intervjupersonernas enkäter och har hela tiden försökt relatera till intervjupersonerna och deras intressen. Om till exempel intervjupersonen har angett i enkäten att den spelar musik, kan en fråga relatera till huruvida intervjupersonens val av ryska är relaterad till ”rysk musik” på något sätt. Kvale och Brinkmann tar upp tolv aspekter av en kvalitativ forskningsintervju, och den som beskrivs ovan är den första. ”Livsvärld. Ämnet för den kvalitativa intervjun är intervjupersonens livsvärld och hennes relation till den” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 43) och i denna undersökning då i vilken utsträckning och på vilket sätt denna livsvärld anknyter till det ryska språket.

Intervjustudien har följt de sju stadier som Kvale och Brinkmann fastställer, nämligen:

¹ Enkäten är baserad på en standardiserad enkät från Uppsala universitets institution för pedagogik, didaktik och utbildningstudier.

- Tematisering, det vill säga: ”Formulera undersökningens syfte och förställningen om ämnet för undersökningen” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Planering: ”Planera uppläggnings av undersökningen med hänsyn till alla sju stadier innan intervjuerna påbörjas” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Intervju: ”Genomför intervjuerna enligt en intervjuguide och med ett reflekterande förhållningssätt” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Utskrift: ”överföring från talspråk till skriftspråk” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Analys: ”Avgör utifrån undersökningens syfte och ämne och på grundval av intervjumaterialets karaktär vilka analysmetoder som är lämpliga för intervjuerna” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Verifiering: ”Fastställ intervjurens resultatens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 118).
- Och slutligen en rapportering av resultatet.

Eftersom syftet med undersökningen, och då specifikt med intervjuerna är att besvara frågan varför de valde ryska har jag funnit att analysmetoden meningskoncentration är den lämpligaste (Kvale & Brinkmann 2009, s. 220-222). Metoden går ut på att komprimera långa yttranden och resonemang från intervjupersonen till kortare formuleringar. I detta fall kommer dessa kortare formuleringar vara svar på frågan: Varför valde du ryska? Syftet med metoden är att finna meningsenheter i intervjuerna och sedan kunna fastslå ett centralt tema för just denna meningsenhet (Kvale & Brinkmann 2009, s. 221-222). Och på så sätt få fram dessa kortare formuleringar, dessa kortare formuleringar kommer härnäst kallas för teman.

2.1 Urval

Inför genomförandet av enkätundersökningen kontaktade jag först de berörda ryska lärarna för deras godkännande. Efter detta kontaktade jag rektorerna på de olika skolorna för att få deras godkännande samt för att försäkra mig om att jag fick använda mig av skolans namn i undersökningen eller om skollädaingen föredrog att skolan skulle vara anonym. Vid själva genomförandet av undersökningen var jag väldigt tydlig att påpeka att enkäten var helt frivillig samt anonym. Jag var även närvarande under tiden då eleverna fyllde i dem för att svara på eventuella frågor om enkäten eller förklara eventuella oklarheter. Innan enkätundersökningens genomförande informerades även eleverna om undersökningens syfte och mål samt att jag önskade göra kompletterande intervjuer vid ett senare tillfälle. De elever som skulle vara intresserade av att ställa

upp på en sådan intervju skulle skriva upp sitt namn samt kontaktuppgifter och ge dem till mig vid lektionens slut.

Enligt forskarna Henny Olsson och Stefan Sörensen (2011) bör en enkätundersökning karaktäriseras av: ”Standardisering. Strukturerade instrument. Uppgifter om kvantitet (hur många, hur mycket). Informationsinsamling och analys separerade. Slumpmässiga/representativa urval. Generalisering. Deduktiv statistisk analys” (Olsson & Sörensen 2011, s. 148). Olsson och Sörensen menar också att konstruera bra enkäter är svårt och att dessa måste testas utifrån validitets- och reliabilitetssynpunkt (Olsson & Sörensen 2011), kort och gott kan vi verkligen lita på de svar vi får från enkäten? Detta avvägande kommer självklart att tas i beaktning i redovisandet av resultaten.

När det gäller själva resultatet av enkätundersökningen kommer de tematiska indelningarna av enkäten (se appendix) att redovisas separat och sedan jämföras för att få en sammantagen bild av den socioekonomiska sammansättningen av eleverna som läser ryska. En fråga i enkätundersökningen, nämligen varför de valde att studera ryska kommer dock att redovisas i nästa stycke tillsammans med intervjuerna. Det statistiska bortfallet i enkätundersökningen redovisas nedan i stycket Material.

I denna undersökning är samtliga deltagare anonyma och studien följer Vetenskapsrådets fyra grundläggande regler för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2002). För det första informationskravet: ”Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte” (Vetenskapsrådet 2002, s.7). För det andra samtyckeskravet: ”Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan” (Vetenskapsrådet 2002, s.9). För det tredje konfidentialitetskravet: ”Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem” (Vetenskapsrådet 2002, s.12). För det fjärde nyttjandekravet: ”Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål” (Vetenskapsrådet 2002, s.14). Viktigt är dock att påpeka att vissa av eleverna som deltog i enkätundersökningen var minderåriga och på grund av tidsbrist har elevernas föräldrar inte kontaktats för godkännande, dock var samtliga intervjupersoner över 18 år.

Här nedan följer nu en kortfattad beskrivning av intervjupersonerna som ställde upp. Som jag redan har nämnt var intervjuerna beroende av elevernas välvilja och därför kunde jag inte ordna intervjuer med den önskvärda fördelningen, alltså en pojke och en flicka från varje skola.

Flicka1 är född 1993 och går sista året på det samhällsvetenskapliga programmet, med språklig inriktning, på Skola1. Hon kommer från ett studievant hem med starkt kulturellt kapital och starka samlade tillgångar och stort utbildningskapital. Hon har svensk bakgrund.

Flicka2 är född 1994 och går andra året på det samhällsvetenskapliga programmet, med språklig inriktning, på Skola1. Hon kommer från ett studievant hem med starkt kulturellt kapital och starka samlade tillgångar och stort utbildningskapital. Hon har svensk bakgrund.

Flicka3 är född 1995 och går första året på det ekonomiska programmet, med ekonomisk inriktning, på Skola2. Hon kommer från ett hem med svagare kulturellt kapital och relativt svaga ekonomiska tillgångar och litet utbildningskapital, då båda föräldrar endast har grundskoleutbildning. Hon har svensk bakgrund.

Flicka4 är född 1994 och går andra året på det samhällsvetenskapliga programmet, med språklig inriktning, på Skola1. Hon kommer från ett studievant hem med starkt kulturellt kapital och starka samlade tillgångar och stort utbildningskapital. Hon har svensk bakgrund.

Flicka5 är född 1995 och går första året på det samhällsvetenskapliga programmet, med internationell inriktning, på Skola3. Hon kommer från ett hem med medelstarkt kulturellt kapital och medelstarka ekonomiska tillgångar samt stort utbildningskapital. Hon har svensk bakgrund

Pojke1 är född 1995 och går första året på det estetiska programmet, med musikproduktionsinriktning, på Skola3. Han kommer från ett hem med svagt kulturellt kapital och medelstarka ekonomiska tillgångar samt litet utbildningskapital. Han har svensk bakgrund.

Pojke2 är född 1994 och går andra året på det samhällsvetenskapliga programmet, med samhällsvetenskaplig inriktning, på Skola5. Han kommer från ett hem med medelsvagt kulturellt kapital och starka ekonomiska tillgångar samt stort utbildningskapital. Han har svensk bakgrund.

Pojke3 är född 1993 och går andra året på det samhällsvetenskapliga programmet, med samhällsvetenskaplig inriktning, på Skola5. Han kommer från ett hem med medelsvagt kulturellt kapital och medelstarka ekonomiska tillgångar samt medelstort utbildningskapital. Han har svensk bakgrund.

Pojke4 är 1994 och går första året på det naturvetenskapliga programmet, med naturvetenskaplig inriktning, på Skola3. Han kommer från ett hem med medelsvagt kulturellt kapital och medelstarka ekonomiska tillgångar samt litet utbildningskapital. Han har svensk bakgrund.

Pojke5 är född 1995 och går första året på det naturvetenskapliga programmet, med forskningsinriktning, på Skola5. Han kommer från ett hem med medelsvagt kulturellt kapital och starka ekonomiska tillgångar samt stort utbildningskapital. Han har utländsk bakgrund, och närmare bestämt rysk bakgrund med båda föräldrar födda i Ryssland.

2.2 Avgränsningar

Jag har bestämt mig för att göra två begränsningar i insamlingen av det empiriska materialet. Den första rör antalet elever som intervjuas, på grund av tidsbrist kommer endast tio elever att intervjuas. Min ambition är också att fördela antalet enkäter och intervjuer över de olika gymnasieskolorna samt de olika stegen som läser ryska på gymnasieskolorna, alltså steg 1, steg 2 och steg 3. Den andra begränsningen är rent fysisk och avser att begränsa undersökningsområdet till Storstockholm. Detta beror på att enkäter är notoriskt svåra att få svar på och jag har därför själv åkt ut till skolorna och fått enkäterna ifyllda medan jag väntat. Denna begränsning påverkas också av att jag har genomfört intervjuerna på plats i skolorna.

2.3 Material

Som redan nämnts ovan är det ett begränsat antal skolor som deltar i denna studie. Detta sammantaget med det faktum att klasserna som läser ryska är väldigt små har fått mig att, i enlighet med Vetenskapsrådets riktlinjer, inte presentera skolornas namn för att på så sätt värna om undersökningens konfidentialitet. Jag kommer härnäst hänvisa till skolorna som Skola 1, 2, 3, 4 och 5. Totalt genomfördes 56 enkätundersökningar fördelat över de fem skolorna. Antalet svarande varierade dock stort mellan de olika skolorna, beroende främst på stora skillnader i elevunderlag. Till exempel fanns det bara sju elever som studerade ryska, fördelat över alla stegen, på Skola 4 medan i Skola 5 bestod enbart steg 1 av 15 elever. Som nämnt ovan har antalet intervjuer, på grund av tidsbrist begränsats till tio elever, jämt fördelade över kön. Min ambition var att försöka fördela intervjuerna jämt över skolorna och de olika stegen men detta har inte lyckats då eleverna var ovilliga att ställa upp på intervjuer. Till exempel deltog inga elever från Skola 4 i intervjuundersökningen. Utöver detta visade det sig också svårt att få en jämn könsfördelning från de skolor som deltog, från Skola 1 deltog till exempel enbart tjejer medan från Skola 5 enbart pojkar.

Rörande bortfallet i enkätundersökningen bestod det externa bortfallet av 18 personer, det vill säga elever som inte var närvarande då enkätundersökningen genomfördes därmed är bortfallet 24 % av det totala elevunderlaget för alla elever som läser ryska som ett modernt språk på gymnasienivå.

Tabell 2.3a Bortfall

	Man/Kvinna-Steg1		Man/Kvinna-Steg 2		Man/Kvinna-Steg 3		Totalt
Skola1	0	2	0	0	0	2	0 4
Skola2	0	1	1	0	0	0	0 2
Skola3	1	1	1	0	0	0	2 1
Skola4	1	0	1	0	1	0	3 0
Skola5	3	3	0	0	0	0	3 3
Totalt	5	7	3	0	1	2	9 9
Samtliga	12		3		3		18

2.4 Definition

När vi i denna uppsats talar om utländsk bakgrund används Statistiska centralbyråns definition: ”utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.” (Statistiska centralbyrån, http://www.scb.se/Pages/List_261536.aspx). Dock är detta begrepp väldigt trubbigt och är därför indelat i följande subkategorier beroende på härkomst: Norden, EU15 utom Norden, Europa utom Norden, EU15 och forna Sovjet, Afrika, Nordamerika, Sydamerika, forna Sovjet, Asien utom Forna Sovjet, Oceanien.

3. Enkätundersökning

I detta kapitel kommer undersökningens resultat att presenteras. Den första delen av kapitlet

kommer att vara fokusera på enkätundersökningens resultat och därmed kommer även fokuset ligga på frågan vilka det är som läser ryska. Kapitlets andra del fokuserar istället på motiven bakom elevernas språkval och utgår främst ifrån intervjuerna men även visst material från enkätundersökningen.

3.1 Vilka?

Som redan nämnts innefattar denna studie fem olika gymnasieskolor i Storstockholmsområdet, samtliga ligger i välbeställda områden med befolkningar som är i huvudsak av svensk bakgrund. Samtliga elever, som deltog i studien, går på studieförberedande utbildningar av olika karaktär.

Tabell 3.1a Fördelningen av eleverna över gymnasieprogrammen

	Ekonomiskt	Samhälls vetenskapligt	Estetisk	Naturveten skapligt	Totalt
Skola1	0	14	1	1	16
Skola2	1	8	0	0	9
Skola3	0	3	5	2	11
Skola4	1	2 ²	0	1 ³	4
Skola5	0	10	0	6	16
Totalt	2 (3,5 %)	38 (67 %)	6 (10,7%)	10 (17,8%)	56

Som vi kan se av tabellen ovan utgör alltså elever, som går på ett samhällsvetenskapligt program, merparten av de som läser ryska på gymnasienivå. Samtidigt kan vi se klara variationer mellan de olika skolorna. I Skola1 och Skola2 utgör samhällsvetenskapselever den absoluta majoriteten, på Skola3 var dessa istället i minoritet och på Skola5 utgjorde de endast 10 av 16 elever. Men vi kan alltså klart se en humanistisk inriktning bland de elever som väljer att studera ryska på gymnasienivå.

Tabell 3.1b Fördelning av elever över årskurserna

	Årskurs 1	Årskurs 2	Årskurs 3	Totalt
--	-----------	-----------	-----------	--------

² En av dessa elever läser ett samhällsvetenskapligt program med estetisk inriktning.

³ Denna elev läser ett naturvetenskapligt program med estetisk inriktning.

Skola1	6	5	5	16
Skola2	7	0	2	9
Skola3	7	4	0	11
Skola4	2	1	1	4
Skola5	4	7	5	16
Totalt	26	17	13	56

Vi kan alltså se att något mindre än hälften av eleverna som läser ryska går sitt första år på gymnasiet, men samtidigt är denna grupp dubbelt så stort som År3-gruppen. Alltså är ryska dubbelt så populärt bland de elever som går första året på gymnasiet, jämfört med de som går sista året. Möjligen är det så att många elever enbart läser en eller två kurser i ryska och sedan slutar. Nedanstående data pekar på att så är onekligen fallet.

Tabell 3.1c Fördelningen av elever över de tre olika steg av ryska språket

	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Totalt
Skola1	6	7	3	16
Skola2	7	2	0	9
Skola3	7	4	0	11
Skola4	2	1	1	4
Skola5	8	8	0	16
Totalt	28	22	4	56

Det är alltså möjligt att utifrån dessa data se att elever som läser ryska i regel inte läser ryska hela sin gymnasiegång. Denna slutsats understöds av det faktum att antalet Steg 3 elever enbart är fyra i hela undersökningen. Detta trots att 13 sista årsstudenter deltog i studien hade bara dessa fyra läst ryska under hela sin gymnasiegång.

3.2 Könsfördelning

Tabell 3.2a Könsfördelning

	Man/Kvinna-År1		Man/Kvinna-År2		Man/Kvinna-År3		Totalt	
Skola1	4	2	1	4	0	5	5	11
Skola2	6	1	0	0	0	2	6	3
Skola3	3	4	3	1	0	0	6	5
Skola4	1	1	0	1	0	1	1	3
Skola5	3	1	3	4	4	1	10	6
Totalt	17	9	7	10	4	9	28	28

Sammantaget kan vi se att könsfördelningen bland eleverna som läser ryska är väldigt jämn, till och med om vi räknar in bortfallet är exakt hälften av eleverna pojkar och hälften flickor. Vad som dock är intressant är skillnaderna i fördelningen mellan skolorna och årskullarna. Bland första årselever utgör pojkar drygt hälften av elevunderlaget, på år 3 är förhållanden de motsatta. Är det möjligt att pojkar tenderar att hoppa av efter första kursen i ryska? Samtidigt kan vi också se att det finns stora lokala skillnader mellan skolorna. På Skola1 utgör till exempel flickor merparten av eleverna speciellt på år 2 och 3. Medan på Skola2 och Skola5 är pojkarna dubbelt eller nästan dubbelt så många som flickorna.

3.3 Social bakgrund

Tabell 3.3a Elevernas härkomst

	Rysktalande föräldrar	Annat slaviskt språk	Annat språk	Totalt
Forna Sovjet	7	0	0	7
Europa utan	1	3	0	4
Asien utan	0	0	1	1
Totalt	8	3	1	12

Av alla de 56 elever som deltog i studien har 12 stycken utländsk bakgrund, alltså har 78,5% av eleverna svensk bakgrund medan resterande har utländsk bakgrund (21,5%). Som vi kan se ovan har två tredjedelar av dessa elever rysktalande föräldrar, och merparten av dem kommer från forna Sovjetunionen. Faktum är att alla elever med utländsk bakgrund, utom en, har föräldrar som talar ett slaviskt språk. Vi kan fastslå majoriteten av de elever som läser ryska på gymnasienivå har svensk bakgrund, men att majoriteten av de med utländsk bakgrund har tidigare erfarenhet av antingen ryska eller ett annat slaviskt språk hemifrån. Alltså verkar det som att kunskaper i slaviska språk

påverkar valet av ryska som modernt språk på gymnasienivå.

Som tidigare nämnts i det teoretiska underlaget, är det möjligt att främmande språk i elevernas habitus (dvs. att föräldrarna talar ett främmande språk) påverkar huruvida de väljer att studera ryska. Nedan kommer nu statistik presenteras huruvida fler språk, utöver svenska, talas av elevernas föräldrar.

Tabell 3.3b Antal främmande språk talade i elevernas hem

	1	2	3	4	5	6	Totalt
Skola1	5	3	3	4	1	0	16
Skola2	3	2	2	0	2	0	9
Skola3	3	3	1	2	2	0	11
Skola4	2	1	1	0	0	0	4
Skola5	4	4	5	1	1	1	16
Totalt	17 (30 %)	13 (23 %)	12 (21 %)	7 (12,5%)	6 (11,5%)	1 (2 %)	56

Från tabellen ovan kan vi se att i samtliga hem behärskar föräldrarna åtminstone ett främmande språk, i samtliga fall är detta dock engelska. Betydligt mer intressant är då istället att i 70 % av alla elevernas hem talas mer än ett främmande språk. Därmed tyder det på att kunskaper om främmande språk i allra högsta grad är en del av elevernas habitus. Detta antal stämmer relativt väl överens med antalet föräldrar med någon form av högskoleutbildning, vilket vi kan se nedan.

I enlighet med Palmes klassificering av yrken och social tillhörighet har elevernas föräldrars yrken delats in i fyra olika kategorier nedan. Palme syftar till att beskriva en yrkesgrupp med svaga samlade tillgångar, indelad i två olika delar. I den ena är det kulturella kapitalet starkare än det ekonomiska, denna grupp kallas i denna uppsats för Svagare/Ekonomi (t ex billackerare, städare, tekniker på lägre nivå). Motsatt grupp, med starkare kulturellt kapital, är Svagare/Kultur (t ex förskolelärare, vårdpersonal, förmän). Den andra yrkesgruppen Palme syftar till att beskriva är den med starka samlade tillgångar, också den indelad i två olika subgrupper. I den ena är det kulturella kapitalet starkare än det ekonomiska, denna grupp kallas i denna uppsats för Starkare/Ekonomi (t ex revisor, läkare, jurist). Motsatt grupp, med starkare kulturellt kapital, är Starkare/Kultur (t ex professorer, journalister, musiker, arkitekter) (Palme 2008, s. 202).

Tabell 3.3c Föräldrarnas yrken grupperade efter Palmes indelning

	Svagare/Ekonomi	Svagare/Kultur	Starkare/Ekonomi	Starkare/Kultur	Totalt
Skola1	5 (16 %)	0 (0 %)	11 (34 %)	16 (50 %)	32
Skola2	8 (44 %)	3 (17 %)	3 (17 %)	4 (22 %)	18
Skola3	7 (33 %)	4 (19 %)	6 (28 %)	4 (19 %)	21
Skola4	2 (25 %)	2 (25 %)	2 (25 %)	2 (25 %)	8
Skola5	6 (19 %)	7 (22 %)	15 (47 %)	4 (12 %)	32
Totalt	28 (25 %)	16 (14 %)	37 (33 %)	30 (27 %)	111

Vi kan alltså se att merparten (58 %) av föräldrarna har yrken med starkare ekonomiska tillgångar än kulturella, men samtidigt att de flesta föräldrar ändå tillhör yrkesgruppen Starkare (60 %). Dessa uppgifter kommer att vara av stort intresse i jämförelse med uppgifterna nedan rörande föräldrarnas utbildningsnivå, och huruvida det finns något samband mellan yrken och utbildningsnivån. Vad vi dock kan se är att merparten (60 %) av eleverna tillhör medelklassfamiljer. Anmärkningsvärt är dock i jämförelse mellan skolorna. I Skola2 ser vi en hög koncentration av föräldrar i kategorin Svagare (61 %), jämför med till exempel i Skola1 (16 %). Samtidigt kan vi också se att Skola1 står i en viss särställning när det gäller föräldrarnas yrken, hela 84 % av dem tillhör den Starkare kategorin. Närmast är Skola5 med 60 % av föräldrarnas yrken.

Vi har nu kartlagt föräldrarnas yrken. Är de skillnaderna vi redan registrerat mellan skolorna synliga även i föräldrarnas ägande? Kort sagt speglas föräldrarnas ekonomiska situation i deras ägande av vissa dyrare föremål? Nedan kommer nu en kartläggning av föräldrarnas ägande att redovisas.

Tabell 3.3d Föräldrarnas ägande av statusföremål

	1 Bil	2 Bilar	Fler bilar	Båt	Dator	Fritidshus	Lgh/Hus Utomlands	Skogsfastighet	Uppslag sverk	Hem bio
Skola1	10	1	1	6	16	8	1	1	11	3
Skola2	8	1	0	2	9	5	3	2	2	1
Skola3	6	4	1	5	11	4	2	2	3	2
Skola4	1	1	0	0	4	0	0	0	1	2
Skola5	12	2	1	4	16	7	6	1	9	3
Totalt	37 (66 %)	9 (16 %)	2 (3 %)	17 (31 %)	56 (100 %)	23 (41 %)	12 (21 %)	6 (38 %)	26 (46 %)	11 (20 %)

Från uppgifterna ovan ser vi att hela 85 % av familjerna har åtminstone en bil och flera av dem olika lyxbilmärken (Lexus, Jaguar – vilken dock inte går att se i tabellen ovan). Nästan en tredjedel av familjerna har båt och samtliga familjer har datorer. Många äger fastigheter både i Sverige och

utomlands. Och dessutom har hela 20 % av familjerna hemmabio. Allt av detta pekar klart och tydligt på att eleverna, som väljer att studera ryska, kommer i regel från ekonomiskt välmående hem. Utöver detta pekar även ägandet av uppslagsverk på ett starkt kulturellt kapital, och den höga koncentrationen bland familjerna på Skola1 och Skola5.

Fråga 24 i enkäten ställer följande fråga: Vad av följande har du gjort under senaste året? Frågan syftar till att kartlägga elevernas intressen och kulturella aktiviteter. Nedan kommer nu svaren att presenteras.

Tabell 3.3e Antal elever som nyttjat kulturella aktiviteter under senaste året

	Opera	Teater	Klassisk konsert	Jazz konsert	Rock-/Pop konsert	Konstmuseum	Filmklubb Smalfilm	Totalt antal elever
Skola1	3 (19 %)	12 (75 %)	3 (19 %)	3 (19 %)	6 (38 %)	13 (81 %)	5 (31 %)	16
Skola2	0	9 (100 %)	1 (11 %)	0	1 (11 %)	1 (11 %)	4 (44 %)	9
Skola3	2 (18 %)	10 (90 %)	1 (9 %)	3 (27 %)	2 (18 %)	4 (36 %)	2 (18 %)	11
Skola4	0	3 (75 %)	0	0	1 (25 %)	2 (50 %)	1 (25 %)	4
Skola5	6 (38 %)	12 (75 %)	2 (13 %)	2 (13 %)	9 (56 %)	11 (68 %)	3 (18 %)	16
Totalt	11 (20 %)	46 (82 %)	7 (13 %)	8 (14 %)	19 (34 %)	31 (55 %)	15 (27 %)	56

Utifrån ovanstående svar kan vi se teater är överlägset den största kulturella aktiviteten bland eleverna (82 %). Dock skall vi ta denna uppgift med en nypa salt. Bland annat fick jag veta att elever på Skola2, där samtliga ryskaelever har gått på teater under året, har gjort detta tillsammans med ryskaläraren. Om man sedan tittar på eleverna från Skola2s övriga kulturella aktiviteter är de tämligen svaga, men undantag för deltagandet i Filmklubb/Smalfilm i vilken de återigen är de mest frekventa (44 %). Skola1 står återigen ut i det faktum att de genomgående har höga procent av nyttjande av kulturella aktiviteter, bland annat besökanden på Konstmuseum (81 %), Klassiska konserter (19 %) och Jazzkonserter (19 %). Anmärkningsvärt är också den höga koncentrationen i Skola5 av operabesök (38 %). Palme menar i sin studie att elever med mer ekonomiskt inriktade studier är mer benägna att besöka etablerade konstformer (som t ex Operan) (Palme 2008, s. 56). Detta stämmer väl överens med den höga koncentrationen av operabesökanden bland eleverna i Skola5 (se tabeller 3.4b och 3.4c nedan).

Tabell 3.3f Genomsnittselevens utgifter i svenska kronor per månad fördelat över olika aktiviteter

	Kläder	Sport	Kultur	Restaurant/Café	Nöjesliv	Övrigt
Skola1	250-500	1-250	500-1000	250-500	250-500	1-250
Skola2	500-1000	250-500	1-250	250-500	1-250	1-250
Skola3	500-1000	250-500	250-500	250-500	500-1000	1-250
Skola4	500-1000	1-250	1-250	1-250	250-500	-
Skola5	500-1000	250-500	250-500	500-1000	250-500	1-250

Genomgående för alla elever (utom de på Skola4), även vi utgår ifrån den minsta summan angiven i varje kolumn, så spenderar de mer än studiebidraget. Tyvärr har vi i detta läge inga uppgifter om huruvida någon av eleverna jobbar extra, men eftersom att gymnasieskolan är en heltidssysselsättning måste vi utgå ifrån att få av dem gör det. Detta leder onekligen till slutsatsen att eleverna spenderar mer än de får, i form av studiebidrag (1050 kr), vilket innebär att vi kan anta att de får mer pengar än studiebidragets totala summa från sina föräldrar. Om vi tittar på till exempel på alla skolor, utom Skola1, spenderar eleverna minst hälften av studiebidraget enbart på kläder. Dessa utgiftsvanor, sammantaget med föräldrarnas i regel starka tillgångar, pekar på att eleverna som väljer att studera ryska kommer från relativt ekonomiskt välmående hem. Vilket vi också kan se i tabell 3.3d ovan, rörande föräldrarnas ägande. Ytterligare en uppgift som pekar mot denna slutsats är det faktum att av alla 111 föräldrar som redogörs för i undersökningen är endast två arbetslösa. Detta innebär enbart 1,8 % arbetslöshet i denna grupp i jämförelse Stockholm kommuns arbetslöshet på mer än det dubbla på 3,7 % arbetssökande (Waraanperä 2010, s. 8).

3.4 Utbildning

Samtliga elever som deltog i enkätundersökningen har angivit ett högre avgångsbetyg från grundskolan än riksnittet, vilket är 210 meritpoäng för 2011 enligt SIRIS. Av de 56 deltagarna hade åtta angivit att de ej minns sina avgångsbetyg. Stockholmskommunerna har i regel höge avgångsbetyg, men eleverna i undersökningen har även här väldigt mycket högre betyg än snittet. Endast två elever, två pojkar i Skola2 har lägre avgångsbetyg än snittet för Skola2s kommun. Vi kan alltså se att det är högpresterande elever som väljer att studera ryska på gymnasienivå. Samtidigt kan vi också se endast en elev svarade på påståendet ”Den gymnasieskola jag går på valde jag aktivt till” genom att inte alls instämma. Hela 62,5% av de tillfrågade instämde istället helt på detta påstående. Detta torde tyda på att eleverna, som redan fastslagits har goda betyg, men också att de har gjort välinformerade beslut rörande sin gymnasieutbildning. Något som är i klar linje med

ovanstående slutsats, det vill säga att de är högrepresterande.

I enkäten fick eleverna möjligheten att gradera 12 olika skolämnen utifrån en skala mellan mycket svåra och inte alls svåra, vilket motsvarar graderingen mellan 4 (Mycket svårt) och 0 (Inte alls svårt). Nedan presenteras medeltalen för skolorna som presenteras utifrån denna gradering.

Tabell 3.4a Skolämnens svårighet

	Skola1	Skola2	Skola3	Skola4	Skola5	Totalt
Medeltal - Svårighet	1,69	2,24	1,57	1,48	1,54	1,7

Här kan vi alltså se att eleverna i Skola2, vilken också var den enda skola i vilken elever hade betyg under kommunsnittet, är de som uppfattar skolan som svårast. I och med att medelsnitt betyget för hela skalan är 2 kan vi se att de flesta eleverna finner skolan relativt enkel, då flesta skolor har ett snitt under 2 och snittet för alla skolor sammantaget är 1,7. Detta stämmer väl överens med uppgifterna ovan rörande elevernas betyg och skolval.

Vi har redan tidigare ovan sett vilka program eleverna går på, det kan dock vara av intresse att titta närmare på dessa program indelat i enlighet med Palmes mönster rörande kulturellt och ekonomiskt kapital. Är samhällsvetenskapliga utbildningar kulturellt eller ekonomiskt betonade? Detta beror mycket på inriktningen av programmet. Elevernas utbildningskapital med utgångspunkt i kulturellt och ekonomiskt kapital kommer nu att redovisas.

Tabell 3.4b Fördelningarna av elever över kulturellt och ekonomiskt betonade program

	Kulturell	Ekonomisk	Totalt
Skola1	15 (94 %)	1 (6 %)	16
Skola2	6 (67 %)	3 (33 %)	9
Skola3	5 (45 %)	6 (55 %)	11
Skola4	3 (75 %)	1 (25 %)	4
Skola5	10 (62,5%)	6 (27,5%)	16
Totalt	39 (69 %)	17 (31 %)	5

Vi kan alltså se att nästan två tredjedelar av alla elever går på kulturellt betonade program. Detta är alltså i motsats till elevernas föräldrars yrken där de flesta föräldrarna har yrken inom den ekonomiskt betonade sfären. Den enda egentliga skolan där elever med ekonomiskt betonade inriktningar är fler än kulturellt betonade, är på Skola3. I detta fall är de enda elever, med kulturellt

betonade utbildningar, de elever som går en estetisk utbildning medan de övriga går mer teoretiska program.

Elevernas planer om sin framtida utbildning säger oss också en del om deras habitus och utbildningskapitalet de har med sig hemifrån. Nedan kommer nu elevernas framtida utbildningsplaner att redovisas. Eleverna har fått svara på frågorna: Har du tänkt studera på universitetet eller högskola i framtiden? Någon speciell utbildning? Någon speciell utbildning med koppling till ryska språket? Svaren har också delats in mellan ja och nej, men även också mellan ekonomiskt och kulturellt betonade utbildningsplaner.

Tabell 3.4c Elevernas framtida utbildningsplaner

	Nej	Ja, kultur	Ja, ekonomi	Ja, vet ej vad	Ryska språket
Skola1	0	10 (62,5%)	3 (18,75%)	3 (18,75%)	7 (43 %)
Skola2	1 (11 %)	1 (11 %)	3 (33 %)	4 (45 %)	0
Skola3	1 (9 %)	4 (45 %)	2 (18 %)	3 (28 %)	0
Skola4	0	2 (50 %)	1 (25 %)	1 (25 %)	0
Skola5	1 (6 %)	1 (6 %)	8 (50 %)	6 (38 %)	0
Totalt	4 (6 %)	18 (32 %)	17 (30 %)	18 (32 %)	7

Med utgångspunkt i ovanstående tabell blir det tydligt att nästan alla elever planerar att studera vidare på högskolenivå (94 %). Fördelningen mellan kulturella och ekonomiska utbildningar är också jämn (32 % resp. 30 %). Dock finns det stora skillnader mellan de olika skolorna, och kanske främst mellan Skola1 och Skola5. I Skola1 planerar merparten av eleverna att studera kulturella utbildningar (62,5%) medan i Skola5 planerar bara en elev (6 %) att läsa en kulturell utbildning. Samtidigt är det mer än dubbelt så många elever på Skola5, som planerar att läsa en ekonomisk högskoleutbildning, jämfört på Skola1 (50 % resp. 18,75%). Detta kan vi också se stämmer väl överens med koncentreringsarna av kulturellt respektive ekonomiskt betonade utbildningar som eleverna går på, i tabell 2.4b ovan. Anmärkningsvärt är också att det är enbart på Skola1 som eleverna planerar att utnyttja sina ryska kunskaper i sin utbildning eller planerar att studera vidare, och den relativt höga koncentrationen i denna skola då nästan hälften av eleverna (43 %) faktiskt planerar att studera en utbildning med koppling till ryska språket.

Tabell 3.4d Föräldrarnas högsta utbildningsnivå

	Grundskola	2-år gym	3/4-år gym	Högskola <3år	Högskola 3>år	Forskning	Vet ej	Totalt
Skola1	0 (0 %)	1 (3 %)	5 (16 %)	2 (6 %)	16 (50 %)	2 (6 %)	6 (19 %)	32
Skola2	4 (21 %)	1 (6 %)	2 (11 %)	5 (28 %)	5 (28 %)	0	1 (6 %)	18
Skola3	3 (14 %)	2 (9 %)	2 (9 %)	4 (18 %)	7 (32 %)	0	4 (18 %)	22
Skola4	1 (12,5%)	1 (12,5%)	0	4 (50 %)	0	0	2 (25 %)	8
Skola5	0	0	4 (12,5%)	4 (12,5%)	20 (63 %)	1 (3 %)	3 (9 %)	32
Totalt	8 (7 %)	5 (4 %)	13 (12 %)	19 (18 %)	49 (44 %)	3 (2 %)	15 (13 %)	112

Från tabellen ovan kan vi klart och tydligt se att föräldrarnas utbildningskapital är högt. Av de som angivit högsta utbildningsnivå utgör de, med länge högskoleutbildning än tre år, mer än hälften. Eleverna har, i regel, alltså stora utbildningskapital och kommer till övervägande del från studievana hem. Vi kan också klart och tydligt se att Skola1 och Skola5, alltså de skolorna med hög koncentration av samhälls- och naturvetenskapliga elever, också har höga koncentrationer av föräldrar långvariga högskoleutbildningar (56 % resp. 67 %). Något som onekligen indikerar på en tydlig reproduktiv tendens i utbildningsnivån. Det finns också ett tydligt samband mellan antalet föräldrar med högskoleutbildning och antalet föräldrar vars yrken tillhör yrkesgrupperna Starkare. Till exempel i Skola2 stämmer koncentrationen av föräldrar med enbart grundskoleutbildning (21 %) väl överens med antalet föräldrar i den Svagare yrkesgruppen (61 % se tabell 3.3c).

3.5 Sammanfattning

Eleverna som väljer att studera ryska på gymnasienivå har i regel höga snittbetyg från högstadiet, de är högpresterande och finner inte skolan speciellt svår. De går på en studieförberedande utbildning med en kulturellt betonad inriktning (69 %) och de flesta av dem är första årselever. Likaså läser alla elever utom fyra antingen på steg 1 eller steg 2 och det är också troligt att merparten av eleverna inte kommer studera ryska alla sina tre år på gymnasiet. 96 % av eleverna planerar att studera vidare på högskolenivå samtidigt som 67 % av elevernas föräldrar har någon form av högskoleutbildning. Därmed också se att den typiska ryska studerande eleven kommer från ett studievant och relativt ekonomisk välmående hem. Hälften av eleverna är flickor och den andra hälften pojkar. 78,5% av eleverna har svensk bakgrund, medan av de som har utländsk (21,5%) har två tredjedelar ryskt påbrå. Och alla utom en av de 12 eleverna med utländsk bakgrund har ett slaviskt språk med sin hemifrån. I 70 % av elevernas hem talar också föräldrarna minst två främmande språk. Merparten av eleverna (60 %) kommer från hem med starka samlade tillgångar, men samtidigt också från hem med ekonomiska tillgångar starkare än kulturella (58 %). Vi kan också se skillnader mellan de olika skolorna. Skola1 utmärker sig då eleverna kommer från familjer

med starka kulturella kapital och utbildningskapital, vilket också speglas i elevernas utbildning och framtida utbildningsplaner samt också den enda skolan i vilken eleverna planerar att studera ryska på högre nivå. Skola2 utmärker sig också genom ha svagt utbildningskapital och svagt kulturellt kapital. Skola5 utmärker sig då snarare något som en spegelbild till Skola1, i frågan om kultur och ekonomi. Eleverna i Skola5 kommer i regel från familjer med starka ekonomiska kapital och utbildningskapital, vilket också speglas i elevernas utbildning och framtida utbildningsplaner. Ingen av dem, till skillnad från Skola1, planerar att studera ryska på högre nivå vilket också sammanfaller med betydligt mer ekonomiskt inriktade framtida utbildningsplaner.

4. Motiven

Som jag redan antytt i metodkapitlet har analysen av intervjuerna identifierat totalt olika teman. Det

vill säga har intervjuerna analyserats utifrån ett strävande att hitta meningskoncentrationer i elevernas åsikter. Dessa teman kommer nu förklaras och presenteras nedan.

Tabell 4a Intervjuteman och motiv

	Utbildningskapital		Socialt kapital		Kulturellt kapital		
	Betyg	Framtid	Vänner	Släkt	Exklusivitet	Kultur	Vackert
Flicka1		x	x	x	x	x	x
Flicka2		x		x	x		x
Flicka3	x		x		x	x	
Flicka4				x	x		x
Flicka5	x	x	x	x	x		
Pojke1	x				x	x	
Pojke2	x		x		x		
Pojke3		x		x	x		x
Pojke4		x			x	x	x
Pojke5	x	x	x	x			
Totalt	5	6	5	6	9	4	5
Antal elever som angav detta motiv	9		9		10		

4.1 Utbildningskapital

Alla elever motiverade sina val, på ett eller annat sätt, utifrån deras utbildningskapital, det vill säga att deras val motiverades utifrån någon form av utbildningstanke. Hälften av alla de intervjuade berättade på ett eller annat sätt att tankar om betyg påverkade deras språkval. Men genom intervjuernas gång blev det tydligt att denna grupp av elever skulle kunna delas in i två olika kategorier. Den ena gruppen var mer motiverade och inriktade på just ämnet ryska, en ur denna grupp menade att valet: ”Man märker väldigt på betyg när jag är motiverad eller inte”. För honom var valet av ryska viktigt i förhållande till betyget eftersom han inte var motiverad att välja något annat språk. Den andra gruppen, i vilka Flicka3 och Pojke2 ingår, var valet mer en nödlösning. Båda eleverna beskriver sina tidigare språkstudier som misslyckade och för att kunna få ett bättre betyg har de valt att studera ryska. Mer än hälften av de intervjuade eleverna (6 st.) förklarade sina språkval utifrån argument rörande ryskans värde för framtiden. Av dessa angav bara 3 av dem att deras ryskastudier skulle bli användbara i framtida karriärer (Flicka1,2 och Pojke5).

Anmärkningsvärt i detta avseende är att de två flickorna var båda två språkstudenter och planerade internationella utbildningar med anknytningar till Ryssland. Pojke5 däremot, som redan talar ryska,

drömde om att bli rymdforskare och hade undersökt NASA:s hemsida och motiverade: ”Och då läste jag att det är väldigt bra att kunna ryska”. De resterande av denna grupp angav att ryskan kanske skulle bli användbar någon gång i framtiden, men att de inte hade några konkreta karriärsplaner med anknytning till språket eller några konkreta planer att fortsätta ryskastudierna efter gymnasiet. Detta stämmer också väl överens med resultaten från enkätsvaren ovan i tabell 3a där enbart sex elever anger framtida utbildningsplaner med koppling till ryska språket. Elevernas tankar kring utbildning och deras utbildningskapital verkar alltså spela stor roll, om än olika roller, för elevernas val av ryska som modernt språk.

4.2 Socialt kapital

Även alla elever, utom en, använde motiv relaterade till deras sociala kapital det vill säga att de hade på ett eller annat sätt blivit påverkade av sitt sociala nätverk. Hälften av de intervjuade angav att deras sociala nätverk, i form av vänner, hade påverkat deras språkval. Denna grupp går dock att dela i två delar. Den första delen var de elever (Flicka1, 5 och Pojke 5) som hade rysktalande vänner, antingen i Sverige eller i Ryssland. Den andra delen av gruppen överensstämmer med den andra gruppen ovan, det vill säga Flicka3 och Pojke2. I deras fall påverkades valet av att de hade vänner som redan läste ryska på samma skola. ”Och då gick det en kille i min klass som gick på det (ryska), som heter XXXX och vi är ganska bra kompisar”. Med andra ord kan vi se, utifrån intervjuerna, att kompisar spelar stor roll för de som valt ryska på grund av att de måste höja sina betyg. Förklarings temat Släkt är en av de större meningskoncentrationerna bland de intervjuade eleverna. Detta innebär att elevernas släktförhållanden, föräldrar eller andra släktingar, har på något sätt påverkat deras val av ryska språket. Av dessa sex elever har fyra av dem redan innan de börjat studera ryska, genom sin släkt, kommit i kontakt med det ryska språket (Flicka1,2 och Pojke3, 5). De resterande två eleverna har genom andra släktförbindelser blivit rådda att studera ryska eller kommit i kontakt med Ryssland. Flicka5 förklarar på följande vis: ”Och då fick jag tipset från min moster som är en advokat (...) och då sade hon att antingen skulle jag börja på kinesiska eller ryska därför att det är en växande arbetsmarknad”. Alltså kan vi även här se att elevernas sociala kapital spelar stor roll, om än olika roller, i elevernas språkval.

4.3 Kulturellt kapital

Denna kategori innehåller de motiven som eleverna angett som på något sätt är kopplat till deras kulturella kapital och deras subjektiva värderingar. Den mest markanta av dessa värderingar är också den mest frekventa, nämligen exklusivitet. Alla elever utom en förklarade sina språkval utifrån exklusivitet. Detta tema kan behöva lite förklaring. Med exklusivitet menas att eleverna förklarat sina val i stil med att ryska är exotiskt, att det är något annorlunda jämfört med de

klassiska moderna språken och att det var något nytt. Denna exklusivitet, ryskans särställning som enda slaviska språk i gymnasieskolan och som ett språk som eleverna inte har vardaglig kontakt med, är alltså det mesta använda motivet bland eleverna. Den naturliga följdfrågan vid denna tidpunkt är dock, vem är denna person som inte motiverade sitt språkval utifrån exklusivitet? I detta fall är det Pojke5 och han är den enda personen i intervjustudien som är rysktalande. För honom är alltså ryskan inte något annorlunda eller exklusivt då båda hans föräldrar är från Ryssland och han är uppväxt med språket.

Som vi kan se ovan så angav också hälften av de intervjuade eleverna temat Vackert som ett motiv för sitt språk. Samtliga av dessa motiverade således sitt språkval genom att beskriva ryska språket på ett estetiskt sätt. ”Jag tycker ryska är väldigt väldigt vackert”, ”Jag tycker det klingar bra ” och ”Jag gillar hur det låter” finns bland åsikterna uttryckta av eleverna. Att anmärka på är att alla tre flickorna som motiverade sina val med detta var samtliga språkstudenter, dessa uttryckte sig mer konkret om själva språket med till exempel lingvistiska aspekter. En fascination för rysk kultur och landet Ryssland och dess historia har fyra av eleverna använt som förklaringsgrund. I detta fall är Flicka1 något unik, då de andra uttrycker ett visst intresse för rysk historia och kommunismens framväxt. Istället förklarar hon att under sin uppväxt fick hon lyssna på rysk folkmusik så: ”Så då har jag växt upp med rysk kultur och då blev det ganska naturligt för mig att fortsätta med det.” Men med andra ord kan vi se att rysk kultur inte är ett motiv för valet av studier i ryska. Alltså kan vi också se att det kulturella kapitalet spelat stor roll, till och med störst roll, för elevernas val av ryska som modernt språk.

4.4 Enkäten

I enkäten fick samtliga elever gradera vilken av de åtta olika förklaringarna som angavs i enkäten stämde bäst och sämst in på deras eget val. Dessa svar var graderade mellan fyra och noll, där fyra var svaret som stämde in helt och noll det som inte stämde in alls.

Tabell 4.4a Enkätmotiven

	Yrke	Studier	Intressant	Kompisar	Lärare	Föräldrar	Rykte	Kurs
Antal svar	31	38	53	20	53	47	49	49
Procent	55	67	94	35	94	83	87	87
Medeltal	2,76	2,18	3,39	2,43	3,77	3,19	2,34	3,91

Alltså kan vi se att för de flesta eleverna har det varit av viktigt att ämnet varit intressant och läraren bra. Det minst frekventa svaret är dock huruvida kamrater påverkat valet eller ej, därmed kan vi

också se att för de flesta så är inte kamraterna viktiga. Dock kan vi se att medeltalet (2,43 av 4.00) är relativt högt och därför är tillsynes kompisarna viktiga för denna mindre grupp på 20 elever. Detta följer även intervjuerna där socialt kapital, främst relaterat till släkten, var viktigt men mindre viktigt relaterat till vänner. Annars när det gäller just medeltalet kan vi se att de svarande värderar läraren och intresset just för den kursen de har valt som högst. Just detta rörande kursen är något svårtolkat, då det kan peka på att det funnits ett intresse för att studera ryska, men samtidigt hos vissa bara funnits ett intresse att välja denna kurs eftersom de måste studera något språk i sitt gymnasieprogram. Däremot vill jag hävda att vi här kan se att det kulturella kapitalet spelar en viss roll, den subjektiva värderingen av ryska språket är intressant. Dock är resultatet svårtolkat i närmare avseende. Vi kan också se utifrån medeltalen att framtida studier inte är en orsak till valet av ryska, och detta stämmer även överens med intervjuerna. Dessa har visat att av de intervjuade kommer endast två elever (Flicka1 och Flicka2) fortsätta med ryskastudierna efter gymnasiet. Detsamma gäller svars kategorin rörande huruvida ryskan förbereder dem inför ett framtida yrke, som också det får ett relativt lågt medeltal (2,76) samt ett lågt svarsantal (55 %). Detta pekar onekligen på att elevernas tankar om utbildning och utbildningskapital inte spelar så stor roll för merparten av eleverna. Däremot verkar det onekligen som att föräldrarna spelar stor roll för språkvalet då denna kategori har både högt medeltal (3,19) och högt svarsantal (83 %). Vilket bara bekräftar resultaten från intervjuerna i förhållandet till det sociala kapitalets vikt, relaterat till släktförhållanden?

4.5 Sammanfattning

Utifrån intervjuerna kan vi alltså se att det kulturella kapitalet spelar störst roll, bakom valet av ryska som modernt språk. Det är det mest angivna, i form av ett intresse för ryska språket samt en uppfattning om Ryssland och ryskan som något nytt, exotiskt och exklusivt. Detta stämmer tämligen väl överens med enkätsvaren, då svarsantalet och medeltalen för Intresseförklaringen var höga. Samtidigt pekar både intervjuerna och enkätsvaren på att elevernas sociala kapital, i form av släkt och föräldrar spelar stor roll. Två diskrepanser blir dock synliga i skillnaderna mellan intervjumaterialet och enkätsvaren. Den första är rörande lärarna, enkätsvaren anger lärarens roll som viktig, medan intervjuerna har denna förklaring endast figurerat för en elev (Flicka3). Möjligen var inte valet av lärare viktigt för just de eleverna som ställde upp på intervjuerna. Den andra diskrepansen är rörande utbildning. I enkäterna är det få som anger ryskan som viktig för sin framtid (Yrke, Studier) men i intervjuerna är det desto flera som anger att framtida studier spelade roll för deras val (6 av 10). Samtidigt är det endast två av eleverna (Flicka1 och 2) som talar om konkreta planer att fortsätta att studera ryska efter gymnasienivå. Båda dessa elever är också språkstudenter vilken torde peka på att de redan vid gymnasievalet bestämt sig för en språkinriktad

framtid. Samtidigt är det också Flicka1 och Flicka2 som har bland de högsta antalen av meningskoncentrationer i sina intervjuer. Därmed borde det också vara logiskt att se att ju längre du läser ryska, alternativt ju längre du tänker dig studera ryska, ju mer motivation har du för att göra det. Denna högre koncentration av utbildningskapitalsmotiv i intervjumaterialet pekar dock på något som har diskuterats tidigare i denna uppsats. Alltså att det är troligt att det är främst de motiverade eleverna som har ett intresse av att ställa upp på intervjuerna.

5. Analys och diskussion

Den typiske eleven, som valt att studera ryska på gymnasienivå, kommer från ett studievant och

relativt ekonomiskt välmående hem med stort utbildningskapital. Eftersom könsfördelning mellan eleverna var precis jämn, är den typiske eleven varken pojke eller flicka utan istället kommer pronomenet *hen* att användas. Eleven har höga betyg från grundskolan och finner i regel inte skolan speciellt svår. Hen går också på ett studieförberedande program med inriktning mot kulturella ämnen (humaniora). Eleven har till övervägande del svensk bakgrund men kommer ändå från ett hem där föräldrarna till övervägande del behärskar mer än två främmande språk. Eleven är till 96 % säker att hen kommer studera vidare på högskolenivå, men är dock lite osäker vad hen kommer att studera. Däremot är Eleven nästan helt övertygad om att den högskoleutbildningen, hen kommer att studera, inte kommer ha någon koppling till ryska språket.

När det gäller varför Eleven valt att studera ryska anger hen främst att ett intresse för ryska språket och en uppfattning om ryskan som något nytt och exotiskt varit de största förklaringarna. Andra anledningar som eleven pekar på är att elevens släkt har påverkat valet av ryskan, men också att det spelar stor roll hurdan läraren är för att de ska känna sig motiverade att välja ryska. Och trots att eleven är högpresterande och planerar att studera vidare så verkar det som att betyg, framtida studier och yrken inte påverkat valet av ryska språket (Tabell 4.4a). Men vi måste också minnas att det inte är troligt att eleven kommer att studera ryska alla sina tre år på gymnasiet, vilket också stämmer in med elevens planer att inte fortsätta studera ryska språket på högre nivå. Detta på grund av att de flesta eleverna inte studerar ryska sitt sista år (Tabell 3.1b, 3.1c)

Denna undersökning har visat upp att det finns vissa likheter mellan elevernas motiv bakom valet av ryska, i jämförelse med tidigare forskning rörande andra språk (Isaksson 2006, Olvenmyr 2011). I forskningskapitlet radade jag upp följande meningskoncentrationer i den tidigare forskningen: Vackert, Semester, Roligt, Stort, Framtid, Föräldrar och Kultur. Och sedan ställde jag frågan; är det möjligt att vi kommer kunna se samma tankemönster hos eleverna i denna undersökning?

Svaret på denna fråga är ja, till viss del. Motiveringar så som Vacker Framtid, Föräldrar och Kultur har återfunnits i denna undersökning, och därmed verkar det som att det finns stora likheter. Däremot saknas i den tidigare forskningen en av de största kulturellt betonade meningskoncentrationerna, nämligen Exklusiviteten. I detta avseende anser jag att ryskan (möjligen tillsammans med japanskan och mandarin) har något av en särställning i det att de anses något främmande, ovanliga och exotiska, jämför med de "klassiska" moderna språken. Och det är i mitt tycke just denna exklusivitet som skulle kunna vara användbar för andra språklärare. Spanskalärare tar ofta upp Spanien som ett exempel, varför använda sig av något mer ovanligt? Ekvatorial Guinea eller Dominikanska republiken kanske skulle locka fler elever med just denna exklusivitet.

Denna undersökning bekräftar också till viss del Palmes studie från 2008, där han hävdar att elever med tidigare goda resultat från välbeställda och välutbildade hem tenderar att gå på studieförberedande elitutbildningar på gymnasieskolor belägna i Stockholms innerstad eller framgångsrika friskolor (Palme 2008). Och som vi redan sett utgörs det undersökta materialet av elever från just sådana skolor, så är det därmed föga förvånande att eleverna till största del är just de som Palme beskriver ovan. Alltså kan vi se att elevernas habitus är i mångt och mycket liknande, och med i stor utsträckning liknande utbildningskapital. Detta i sin tur pekar också på att Bourdieus begrepp nedärvt kapital är applicerbart på eleverna, som väljer att studera ryska, speciellt i det avseende att i 70 % av hemmen behärskar någon mer än två främmande språk. Vi kan alltså se en relativt stark reproduktion, när det gäller utbildningssystemet, i denna studie. Speciellt intressant är i detta avseende är reproduktionen rörande det ryska språket. Bland de sju elever, som anger att de tänker studera ryska på högre nivå, är det i tre fall någon i elevens familj som redan behärskar det ryska språket.

Bjurström (1997) lyfter fram att det finns stora skillnader i motivationen bakom valet av utbildning, mellan teoretiska och yrkesförberedande elever. Denna undersökning hoppades att, på ett eller annat sätt, ge stöd eller förkasta detta påstående. Dock har detta visat sig svårt då inga elever från yrkesförberedande utbildningar har figurerat i undersökningen. Detta säger oss dock redan nu något, nämligen att elever som väljer yrkesförberedande program är inte benägna att välja ryska som modernt språk. Vi ser i undersökningen ett antal elever från estetiska utbildningar, men ändock vill jag hävda att det redan nu finns visst belägg för att språkstudier på gymnasiet, åtminstone studier i ryska, är något av en klassmarkör i det avseende att eleverna kommer för studievana och relativt ekonomiskt välmående hem. Detta är något vi som lärare måste mer aktivt motverka. Det är ännu för tidigt att säga om språkstudier kommer bli ännu mer tydligt en klassmarkör i den nya gymnasieskolan, men i mitt tycke måste vi språklärare arbeta hårdare för att få mer blandade klasser och uppmuntra elever från yrkesförberedande utbildningar att välja att studera ett främmande språk.

Den amerikanske studien av läraren Watzke menar att anledningen, varför elever inte väljer att studera ryska, är att språket anses som för akademiskt utmanande (Watzke 1994, s. 9). Och även om många av eleverna uppfattar ryskan som svår har denna åsikt inte blivit tydlig, varken i enkätsvaren eller i intervjumaterialet.

6. Referenser

Bjurström, Erling (1997). *Högt och lågt*. Umeå: Borea.

- Bourdieu, Pierre (2008). *Reproduktionen*. Lund: Arkiv.
- Bourdieu, Pierre (1999). *Praktiskt förnuft*. Göteborg: Daidalos
- Broady, Donald (1991). *Sociologi och epistemologi*. Stockholm: HLS.
- Byram, Michael (1991). *Teaching Culture and Language: Towards an Integrated Model. I Mediating Languages and Cultures: Towards an Intercultural Theory of Foreign Language Education*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 17-30.
- Froste, Calle (2012). "Rysskräcken som bortblåst" i *Affärsvärlden*
<http://www.affarsvarlden.se/tidningen/article3413905.ece>
- Gytz Olesen, Sören (2004). *Pedagogik i ett sociologiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Gyll Läroplan SKOLFS 2011:144*. Stockholm: Skolverket.
- Isaksson, Anja (2006). *Vad gör spanskan populär?* Malmö: Malmö högskola.
- Jönsson, Ingrid (1993). *Skola – fritid – framtid*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson Karlsson (2010). *Språkvalet*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Lpf94 Läroplan SKOLFS 2006:24*. Stockholm: Skolverket.
- Olsson, Henny & Sörensen, Stefan (2011). *Forskningsprocessen*. Stockholm: Liber.
- Olvenmyr, Christina (2010). *Elevens attityder till moderna språk*. Kristianstad: Högskolan Kristianstad.
- Palme, Mikael (2008). *Det kulturella kapitalet*. Uppsala: AUU.

Poignant, Elisabeth (2012). "Ryska på svenska gymnasier"

<http://www.sallskapet.org/ostblog/?p=586>

Statistiska centralbyrån: http://www.scb.se/Pages/List_261536.aspx

Skolverket (2000). Kursplan för MSPR1202. Stockholm: Skolverket

[http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/gymnasieutbildning/gymnasieskola-fore-ht-2011/kursplaner/sok-amnen-och-](http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/gymnasieutbildning/gymnasieskola-fore-ht-2011/kursplaner/sok-amnen-och-kurser?_xurl_=http%3A%2F%2Fsvcm.skolverket.se%2Fsb%2Fd%2F2503%2Fa%2F13845%2Ffunc%2Fkursplan%2Fid%2F3537%2FtitleId%2FMSPR1202%2520-%2520Moderna%2520spr%25E5k%252C%2520steg%2520)

[kurser?_xurl_=http%3A%2F%2Fsvcm.skolverket.se%2Fsb%2Fd%2F2503%2Fa%2F13845%2Ffunc%2Fkursplan%2Fid%2F3537%2FtitleId%2FMSPR1202%2520-%2520Moderna%2520spr%25E5k%252C%2520steg%2520](http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/gymnasieutbildning/gymnasieskola-fore-ht-2011/kursplaner/sok-amnen-och-kurser?_xurl_=http%3A%2F%2Fsvcm.skolverket.se%2Fsb%2Fd%2F2503%2Fa%2F13845%2Ffunc%2Fkursplan%2Fid%2F3537%2FtitleId%2FMSPR1202%2520-%2520Moderna%2520spr%25E5k%252C%2520steg%2520)



Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Waraanperä, Patrick (2010). "Arbetsmarknad" i Statistik om Sthlm. Stockholm: Stockholm stad.

Watzke, John (1994). "Why Don't Students Study Russian?" i *Annual Meeting of the American Council on the Teaching of Foreign Languages* (28th, Atlanta, GA, November 18-20, 1994). Washington DC: ERIC Clearinghouse.

7. Appendix

Frågor om din nuvarande och tidigare skolgång⁴

<input type="checkbox"/> Kvinna	<input type="checkbox"/> Man	Skola (skriv hela namnet!): _____
Födelseår:  	<input checked="" type="radio"/> <input checked="" type="radio"/>	Program (skriv hela namnet!): _____
Årskurs: <input checked="" type="radio"/>		Inriktning på programmet (skriv hela namnet!): _____

Ange i vilken grad du instämmer i följande påståenden!

1. Ditt val av gymnasieprogram. ”Jag valde programmet för att...	Instämmer helt		Instämmer inte alls		
... det förbereder för det yrke som jag vill arbeta med”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... det förbereder mig för högskolestudier”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... jag tyckte ämnena verkade intressanta”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... mina kompisar valde samma program”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... snabbt komma ut i arbetslivet”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... mina föräldrar tycker att det är en bra utbildning”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... det har ett gott rykte”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... jag vill gå på just den här skolan”	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

⁴ Enkäten är baserad på en standardiserad enkät från Uppsala universitets institution för pedagogik, didaktik och utbildningstudier

2. <i>Din gymnasieskola.</i> <i>"Den gymnasieskola jag går på..."</i>	Instämmer helt		Instämmer inte alls		
... valde jag aktivt till"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... är den enda som erbjuder den utbildning jag vill läsa"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har den bästa utbildningen inom mitt område"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har en intressant profil"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har bra lärare"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... går de flesta av mina kompisar också på"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har någon i min familj gått på"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ett gott rykte"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ett dåligt rykte"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

3. <i>Ditt val av ryska språket.</i> <i>"Jag valde ryska för att..."</i>	Instämmer helt		Instämmer inte alls		
... det förbereder för det yrke som jag vill arbeta med"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... det förbereder mig för högskolestudier"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... jag tyckte ämnet verkade intressant"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... mina kompisar valde samma språk"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har bra lärare"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... mina föräldrar tycker att det är bra att läsa ryska"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... det har ett gott rykte"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... jag vill gå på just den här kursen"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	Mycket intresserad	Inte alls intresserad	Ej läst
4. <i>Hur krävande tycker du att dina :</i>			
<input type="checkbox"/> Mycket lätta	<input type="checkbox"/> Ganska lätta	<input type="checkbox"/> Var krä	

5. *Hur intresserad är du av följande skolämnen:*

Svenska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Engelska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Matematik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Naturkunskap	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Samhällskunskap	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Idrott	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Fysik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Kemi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Biologi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Historia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Religion	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Moderna språk (eg. spanska, ryska etc)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

6. <i>Hur svåra tycker du följande skolämnen är:</i>	Mycket svåra					Inte alls svåra	<i>Ej läst</i>
Svenska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Engelska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Matematik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Naturkunskap	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Samhällskunskap	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Idrott	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Fysik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kemi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Biologi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Historia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Religion	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Moderna språk (eg. spanska, ryska etc)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

7. Vilken **grundskola** gick du ut årskurs 9 från?

Grundskola

a:

Kommun

n:

8. Har du någon gång gått i en fristående **grundskola**? Sätt **ett eller flera** kryss!

- Nej
- Ja, en internationell eller etnisk skola (t.ex. en engelsk skola)
- Ja, en religiös skola (t.ex. en kristen skola)
- Ja, en Waldorfskola el. likn.
- Ja, en internatskola
- Ja, annan fristående skola

9. Vilket meritvärde hade du som avgångsbetyg i **grundskolan**?

Mitt meritvärde var **exakt**:

(tal mellan 0 och 320)

Mitt meritvärde var **ungefär**:

(tal mellan 0 och 320)

Minns ej

10. Vilket är dina betyg i följande **gymnasieämnen**?

	IG	G	VG	MVG	Minn s ej	Ej läst ämne t
Svenska A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Svenska B	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Svenska C – muntlig och skriftlig kommunikation	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Engelska A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Engelska B	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Engelska C	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Matematik A	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Matematik B	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Matematik C	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

11. Har du tänkt studera på universitet eller högskola i framtiden? Sätt **bara ett** kryss!

- Nej
 Ja, men först ett eller två år efter gymnasiet
 Ja, direkt efter gymnasiet
 Ja, men först senare (efter minst två år)

Om ja, ange om du vill läsa ...

... vid någon speciell högskola/universitet: _____

... någon speciell utbildning: _____

... någon speciell utbildning med koppling till ryska språket _____

12. Vilken typ av yrke tror du att du har om tio år? Ange yrke så noga som möjligt, skriv t. ex. hellre bankkamrer, bankdirektör, bankkassörska i stället för arbete på bank.

Frågor om din familj

13. Vilka är/var dina föräldrars yrken? Markera med ett kryss för din far och ett kryss för din mor det yrke som bäst motsvarar deras yrken. Om du i huvudsak vuxit upp med en eller två styvföräldrar, ange i så fall deras yrken.

Far	Mor	Yrke
		Tekniska yrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Tekniker, ingenjör (ej civilingenjör)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Civilingenjör, arkitekt, lantmätare
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Akademiskt utbildad naturvetare
		Pedagogiska yrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Förskollärare och fritidspedagog
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Klasslärare (årskurs 1-7)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Ämneslärare (årskurs 4-9)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Gymnasielärare
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Universitetslärare/forskare
		Religiösa yrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Präst (med teologiutbildning)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Andra religiösa yrken
		Yrken inom media och kultur
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Journalist, redaktör
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Konstnärligt yrke (konstnär, författare, skådespelare, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Kulturförmedlande yrke (bibliotekarie, museitjänsteman, el. likn.)
		Administrativa yrken m.m.
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Företagsledare för företag med minst 10 anställda (direktör, bankdirektör, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Jurist, advokat
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Högre tjänsteman (byråchef, avdelningsdirektör, personalchef, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Tjänsteman på mellannivå (banktjänsteman, socialsekreterare, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Kontorsanställd (sekreterare, kanslist)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Politiker, avlönad befattning inom fackförening (ombudsman)

Far	Mor	Yrke
		Vårdyrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Skötare, biträde, el. likn.
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Sjuksköterska, sjukgymnast, el. likn.
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Läkare, veterinär, tandläkare
		Arbetaryrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Industriarbetare (svetsare, maskinoperatör, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Byggarbetare (snickare, elektriker, rörmokare, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Transportarbetare (chaufför, el. likn.)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Service (städare, renhållning)
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Förman/arbetsledare
		Yrken inom handel
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Butiksföreståndare, butiksägare, el. likn.
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Handelsanställda (butiksanställd, expedit, kassörska, el. likn.)
		Polisiära/militära yrken
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Polis
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Officer
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Annat militärt arbete (ej officer)
		Yrken inom jordbruk/fiske
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Bonde, lantbrukare, fiskare
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Lantarbetare, skogsarbetare
		Övrigt
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Hemmafru/hemmavarande man

Skriv din fars och mors yrke nedan. Ange yrke så noga som möjligt, skriv exempelvis inte arbetar på bank, utan bankkamrer, bankdirektör, bankkassörska.

Far: _____

Mor: _____

**14. Inom vilken sektor arbetar/arbetade huvudsakligen dina föräldrar?
Sätt ett kryss per förälder!**

- | Far | Mor | |
|--------------------------|--------------------------|------------------|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Privat sektor |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Offentlig sektor |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Vet ej |

15. Är/var din far och din mor... Sätt ett kryss per förälder!

- | Far | Mor | |
|--------------------------|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | ... egen företagare med anställda |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | ... konsult eller egen företagare utan anställda |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | ... ej egen företagare |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Vet ej |

16. Har någon av dina föräldrar arbetat och/eller studerat utomlands?

- | Far | Mor | |
|--------------------------|--------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Arbetat utomlands |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Studerat utomlands |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Nej, varken arbetat eller studerat utomlands |

**17. Vilken är din fars/mors högsta utbildning?
Sätt ett kryss per förälder!**

- | Far | Mor | |
|--------------------------|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Grundskola |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2-årigt gymnasium |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 3- eller 4-årigt gymnasium (teoretisk eller studieförberedande) |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Högskoleutbildning (kortare än tre år) |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Högskoleutbildning (tre år eller längre) |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Forskarutbildning |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | Vet ej |

Om dina föräldrar har läst på högskola, vilken/vilka och vilken/vilka utbildningar?

Far: _____ utbildning _____
högskola: _____ :

Mor: _____ utbildning _____
högskola: _____ :

18. Äger dina föräldrar? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | |
|--|---|
| <input type="checkbox"/> En bil av märket: _____ | <input type="checkbox"/> Fritidshus i svenska fjällen |
| <input type="checkbox"/> Två bilar av märkena: _____ | <input type="checkbox"/> Annat fritidshus i Sverige |
| <input type="checkbox"/> Fler än två bilar av märkena: _____ | <input type="checkbox"/> Lägenhet el. hus utomlands |
| <input type="checkbox"/> Båt | <input type="checkbox"/> Skogsfastighet |
| <input type="checkbox"/> Dator utan internet | <input type="checkbox"/> Uppslagsverk |
| <input type="checkbox"/> Dator med internet | <input type="checkbox"/> Hemmabio |

19. Hur mycket pengar spenderar du ungefär på följande per månad?

	0 kronor	1-250 kronor	251-500 kronor	501-1 000 kronor	1 001-2000 kronor	Mer än 2 000 kronor
Kläder	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sportaktiviteter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kulturella aktiviteter och varor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Restaurang-/cafébesök	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nöjesliv (disco, dansställen, etc.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Övrigt: _____	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

20. I vilket land är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Annat land, nämligen	Ungefärligt invandringsår
Du själv	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> _____	
Far	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> _____	
Mor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> _____	

21. Vilka språk förstår du själv och dina föräldrar utan större besvär?

Sätt ett eller flera kryss per person!

Du själv	Far	Mor	
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Svenska
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Engelska
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Tyska
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Franska
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Spanska
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Annat, nämligen _____
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Annat, nämligen _____
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Annat, nämligen _____
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Annat, nämligen _____

Frågor om dina intressen och vad du gör på din fritid

22. Vilka TV-program/TV-kanaler tycker du är bra (oavsett om du har tid att titta på dem eller ej)? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | | |
|--|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Nyheter | <input type="checkbox"/> Dramaserie | <input type="checkbox"/> Talkshows |
| <input type="checkbox"/> Kulturprogram | <input type="checkbox"/> Deckare | <input type="checkbox"/> Tävlingsprogram |
| <input type="checkbox"/> Dokumentärer | <input type="checkbox"/> Komediserier | <input type="checkbox"/> CNN/BBC-World el. likn. |
| <input type="checkbox"/> Debattprogram | <input type="checkbox"/> Spelfilmer | <input type="checkbox"/> TV3, TV5, TV6 el. likn. |
| <input type="checkbox"/> Sport | <input type="checkbox"/> Dokusåpor | <input type="checkbox"/> MTV och andra musikkanaler |

23. Ifall du regelbundet använder internet, vilket av följande brukar du då använda internet till? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | | |
|---|--|---|
| <input type="checkbox"/> E-post | <input type="checkbox"/> Ladda ner musik | <input type="checkbox"/> Läs och lyssna till nyheter |
| <input type="checkbox"/> Spel | <input type="checkbox"/> Ladda ner film | <input type="checkbox"/> Delta i diskussions- eller chattgrupp |
| <input type="checkbox"/> Skolarbete | <input type="checkbox"/> Lyssna på musik | <input type="checkbox"/> Bankärenden |
| <input type="checkbox"/> Söka fakta och information | <input type="checkbox"/> Handla varor | <input type="checkbox"/> Jag använder inte internet regelbundet |

24. Vad av följande har du gjort det senaste året? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | | |
|--|--|---|
| <input type="checkbox"/> Gått på opera | <input type="checkbox"/> Gått på konstmuseum | <input type="checkbox"/> Åkt till badort utomlands |
| <input type="checkbox"/> Gått på teater | <input type="checkbox"/> Gått på filmklubb, cinematek, biograf för "smal" film | <input type="checkbox"/> Åkt skidor i fjällen/Alperna |
| <input type="checkbox"/> Gått på klassisk konsert | <input type="checkbox"/> Gått på sportevenemang | <input type="checkbox"/> Vandrat i fjällen |
| <input type="checkbox"/> Gått på jazzkonsert | <input type="checkbox"/> Aktivt deltagit i bollsport i organiserad form | <input type="checkbox"/> Jagat |
| <input type="checkbox"/> Gått på rock-/popkonsert | <input type="checkbox"/> Aktivt deltagit i annan idrott i organiserad form | <input type="checkbox"/> Deltagit i gudstjänst |
| <input type="checkbox"/> Gått på båtmässa | <input type="checkbox"/> Gått på gympa (Friskis&Svettis) | <input type="checkbox"/> Sjungit i kör |
| <input type="checkbox"/> Gått på bilmässa eller typ classic car week | <input type="checkbox"/> Tränat på gym (aerobics, spinning, redskapsgym, etc.) | <input type="checkbox"/> Ridit på ridskola el. likn. |
| <input type="checkbox"/> Gått på marknad | <input type="checkbox"/> Gått på danskurs | <input type="checkbox"/> Inget av detta |

25. Ange vilken/vilka föreningar du i dag är medlem i? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | | |
|--|--|---|
| <input type="checkbox"/> Idrottsförening | <input type="checkbox"/> Invandrarförening | <input type="checkbox"/> Religiös organisation/förening |
| <input type="checkbox"/> Motorförening | <input type="checkbox"/> Kulturförening | <input type="checkbox"/> Lokal aktionsgrupp |
| <input type="checkbox"/> Djurrättsorganisation | <input type="checkbox"/> Politiskt ungdomsförbund | <input type="checkbox"/> Miljöorganisation |
| <input type="checkbox"/> Humanitär hjälporganisation | <input type="checkbox"/> Kvinnoorganisation/feministisk förening | <input type="checkbox"/> Organisation för mänskliga rättigheter |
| <input type="checkbox"/> Annan, nämligen: | | |
-

26. *Nämn tre musikgrupper/musikartister/kompositörer som du tycker bäst om.*

1) _____ 2) _____ 3) _____
— — —

Frågor om dina värderingar och syn på politik

27. Hur intresserad är du av:

Mycket intresserad

Inte alls intresserad

Politik i allmänhet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Internationella freds- och konfliktnfrågor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
EU-frågor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Svenska inrikespolitiska frågor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Frågor som rör kommunen där du bor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Miljöfrågor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Frågor om vård och omsorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Djurrättsfrågor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Frågor om nationell ekonomi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ekonomifrågor som rör det egna sparandet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbetsmarknadspolitik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skolpolitik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Frågor om fattigdom	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Löntagares rättigheter i andra länder	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

28. Om det var val i dag och om du har/hade rösträtt, vilket/vilka av följande partier skulle du **inte** kunna tänka dig att rösta på? Sätt **ett eller flera** kryss!

- | | | |
|--|---|---|
| <input type="checkbox"/> Moderaterna | <input type="checkbox"/> Folkpartiet | <input type="checkbox"/> Socialdemokraterna |
| <input type="checkbox"/> Kristdemokraterna | <input type="checkbox"/> Miljöpartiet | <input type="checkbox"/> Vänsterpartiet |
| <input type="checkbox"/> Centern | <input type="checkbox"/> Annat, nämligen: _____ | |

29. Omvänt, vilket av partierna skulle du kunna tänka dig att rösta på?
Sätt **bara ett** kryss!

- | | | |
|--|---|---|
| <input type="checkbox"/> Moderaterna | <input type="checkbox"/> Folkpartiet | <input type="checkbox"/> Socialdemokraterna |
| <input type="checkbox"/> Kristdemokraterna | <input type="checkbox"/> Miljöpartiet | <input type="checkbox"/> Vänsterpartiet |
| <input type="checkbox"/> Centern | <input type="checkbox"/> Annat, nämligen: _____ | |

30. Anser du dig vara en övertygad anhängare av detta parti?

- Ja, helt övertygad Ja, något övertygad Nej, inte alls övertygad

Tack för din medverkan!